

Welkom thuis, Adriaen

Je zou kunnen zeggen dat Adriaen Brouwer 380 jaar na zijn dood terug thuiskomt. In zijn geboortestad Oudenaarde wordt een prestigieuze tentoonstelling georganiseerd met hier nooit eerder geëxposeerde werken die uit verzamelingen van de halve wereld worden overgebracht. En er zijn in het najaar nog tal van andere evenementen rond deze zeventiende-eeuwse schilder.

André Grosemans

“Een ten onrechte vergeten grootmeester in de schaduw van Rubens.” Zo wordt Adriaen Brouwer omschreven door Manfred Sellink, de directeur van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen. “Brouwer staat voor de beelding van emoties en temperament op het allerhoogste niveau”, zegt hij. Zijn KMSKA leent wat collectiestukken uit, maar er komt ook materiaal uit pakweg Frankrijk, Polen, Nederland, Duitsland, Zwitserland en de Verenigde Staten. Er zijn een kleine zeventig werken van Brouwer bekend. Maar liefst 25 daarvan zullen te zien zijn tijdens de retrospectieve *Adriaen Brouwer. Meester van Emoties*, die van 15 september tot 12 december loopt in het Museum van Oudenaarde en de Vlaamse Ardennen (MOU). Ze zullen er geconfronteerd worden met werk van kunstenaars uit Brouwers omgeving en tijd.

Rokers

De tentoonstelling bestaat uit vier thematische onderdelen waarin telkens een karakteristiek aspect van Brouwers oeuvre aan bod komt. In een eerste zogenoemde “cluster” wordt hij voorgesteld als de voortzetter van de Bruegeltraditie. Zijn vroege boerentaferelen worden getoond in relatie met werk van onder meer Pieter Bruegel de Jonge en Jacob Savery. Onder de titel *Vrolijke gezelschappen* zien we zijn voorstellingen van vrijetijdsoverblijfselen van lagere sociale klassen. Ze hangen naast doeken van Frans Hals en Dirck Hals, die hem inspireerden tot een nieuwe beeldopbouw. In die periode veranderde zijn kleurenpalet ook enigszins. Voorts introduceerde hij nieuwe onderwerpen zoals het gebruik van tabak dat toen de mode kwam. In het onderdeel *Tronies en portretten* wordt aangegeven dat Brouwer op meesterlijke wijze menselijke emoties kon weer geven. Zijn toenemende aandacht voor gezichtsuitdrukkingen was mogelijk een gevolg van zijn betrokkenheid bij rederijkerskamers. *Zingende Man met Bierkan* is daar een mooi voorbeeld van. Dat geldt ook voor het absolute topstuk *De Rokers*, eigenlijk een zelfportret waarin we Brouwer in een bruine kroeg zien, omringd door bevriende kunstenaars. Bij hen is Joos van Craesbeeck, van wie hier ook een doek hangt. Tot slot leren we de landschapsschilder Brouwer kennen. Deze werken op klein formaat waren ronduit vernieuwend. Hij onderzocht de lichtinval van verschillende tijdstippen van de dag en introduceerde een beeldformule die



Interieur met Luitspeler en Zingende Vrouw - Adriaen Brouwer.

Foto: Victoria & Albertmuseum, London Bequeathed by Constantine Alexander Ikonides

ceerde hij nieuwe onderwerpen zoals het gebruik van tabak dat toen de mode kwam. In het onderdeel *Tronies en portretten* wordt aangegeven dat Brouwer op meesterlijke wijze menselijke emoties kon weer geven. Zijn toenemende aandacht voor gezichtsuitdrukkingen was mogelijk een gevolg van zijn betrokkenheid bij rederijkerskamers. *Zingende Man met Bierkan* is daar een mooi voorbeeld van. Dat geldt ook voor het absolute topstuk *De Rokers*, eigenlijk een zelfportret waarin we Brouwer in een bruine kroeg zien, omringd door bevriende kunstenaars. Bij hen is Joos van Craesbeeck, van wie hier ook een doek hangt. Tot slot leren we de landschapsschilder Brouwer kennen. Deze werken op klein formaat waren ronduit vernieuwend. Hij onderzocht de lichtinval van verschillende tijdstippen van de dag en introduceerde een beeldformule die



Zingende Man met Bierkan, Adriaen Brouwer. Foto: Bruikelen van het Kunstmuseum, Basel

bepalend was voor de verdere ontwikkeling van de landschapsschilderkunst. Het is bekend dat Rubens verschillende landschapjes van Brouwer bezat en dat die een aanzienlijke invloed op hem hadden.

Cafescènes

De tentoonstelling krijgt een verlengstuk met Charivari, een kunstparcours in het historisch centrum van Oudenaarde. Curator Jan Hoet

Jr. heeft voor dit project hedendaagse kunstenaars uitgenodigd om door Brouwer geïnspireerd werk te creëren. Daar zijn onder meer Jimmie Durham, Wim Delyoye, Jan Fabre en Jan Van Imshoort bij. Ook in het Centrum Ronde van Vlaanderen loopt een gelegeheids-tentoonstelling. Guillaume Bijl brengt daar in een opmerkelijk project een ode aan de zeventiende-eeuwse schilder, meer bepaald aan zijn knap gecomponeerde cafescène.

nes. Het resultaat wordt aangekondigd als een *Brouwertaferel anno 2018*. In elk geval is het een blik vanuit een totaal andere invalshoek. Groepen kunnen deze exposities combineren met een bezoek aan de Lakenhalle van Oudenaarde, waar wandtapijten uit de zestiende- en zeventiende eeuw te zien zijn. Voor al de *verdures* – groentapijten met prachtige landschappen – maken in druk.

www.adriaenbrouwer.be



De Rokers - Adriaen Brouwer.

Foto: Metropolitan Museum of Art, The Friedsam Collection. Bequest of Micael Friedsam, 1951

Wie was Adriaen Brouwer?

Zeventig jaar geleden verscheen een boek over Adriaen Brouwer van Felix Timmermans, die toen al overleden was. Dat werd als fictie geschreven, want er zijn weinig historische gegevens over de schilder beschikbaar. Hij werd omstreeks 1605 in Oudenaarde geboren als de zoon van een kartonschilder in de plaatselijke tapijtnijverheid, die eeuwenlang een wereldfaam genoot. Het gezin verhuisde naar de Noordelijke Nederlanden, waar de vader in de zelfde sector aan de slag kon. Zo komt het dat Brouwer gewoond en gewerkt heeft in onder meer Amsterdam, Gouda en Haarlem. Vandaag geniet hij niet de bekendheid van tijdgenoten als Rubens of Van Dyck, maar kunstenaars dichten hem even veel talent toe. Als bruggenbouwer tussen de Bruegeltraditie van de zes-

tiende eeuw en de landschappen en genretaferelen van de volgende eeuw, werd hij een succesrijk schilder. Zijn doeken waren erg geëerd, waarschijnlijk omdat ze ondanks de gelaagdheid zeer toegankelijk waren. Maar door zijn uitbundige levensstijl kwam hij in aanraking met het gerecht en moest hij meer dan eens op de vlucht voor schuldeisers. Ook als hij in 1631 naar Antwerpen trekt en daar lid wordt van de Sint-Lucasgilde komt hij in financiële problemen en worden zijn schamele bezittingen aangeslagen. Hij overlijdt in Antwerpen in 1638 als een arme man en wordt aanvankelijk in een gemeenschappelijk graf gelegd. Niet veel later haalt men zijn lichaam weer boven en wordt hij als nog plechtig begraven in de kerk van de karmelieten.

www.mou-oudenaarde.be

Leven in de brouwerij

Naast de tentoonstellingen worden in Oudenaarde nog tal van andere activiteiten rond Adriaen Brouwer opgezet. Dit is nog maar een kleine selectie om er een gevarieerde citytrip in de Vlaamse Ardennen van te maken.

■ Zowel beginners als getrainde pro's kunnen te voet of op de fiets van de glooiende regio genieten in het spoor van Adriaen Brouwer. Er werd een fietsroute van 31 kilometer naar hem genoemd. De Bierbrouwerwandelroute is elf kilometer lang. Groepen kunnen ook een busronde boeken. En dan is er nog de klassieke stadswandeling Oudenaarde door de eeuwen heen. Die loopt o.a. langs het stadhuis, de Onze-Lieve-Vrouw van Pamelakerk, het begijnhof en het huis van Margaretha van Parma. De stad telt liefst honderd geklasseerde monumenten.

www.oudenaarde.be/toerisme

■ De Oudenaardse beiaard, naar het schijnt de oudste ter wereld, laat tijdens de tentoonstellingsperiode melodieën uit Brouwers periode weerklinken, vaak ook live. Telkens op donderdagmorgen en zondagmiddag.

■ De bruine bieren van de streek zijn bekend. Je kan een bezoek brengen aan de al in 1545 gestichte brouwerij Roman, waar Adriaen Brouwer bij flessen wordt getrokken.

www.roman.be

■ In het kader van het Festival van Vlaanderen schetst het ensemble Zefiro Torna met *Allegoria* een muzikaal beeld van de Nederlanden in de tijd dat Brouwer leefde. Daarbij horen allegorische thema's die we ook rijkelijk terugvinden in het werk van de schilder. Op 12 oktober om 20 uur in de Sint-Walburgakerk.

www.dewoeker.be

■ Het huis Beaucarne aan het van oorsprong middeleeuwse dorpsplein van Ename stamt uit de tijd van Adriaen Brouwer. Er zijn nog zeventiende-eeuwse elementen bewaard gebleven, zoals enkele vloeren, objecten uit de Sint-Salvatorabdij en de imposante moerascipres, in die tijd aangeplant door de paters van de abdij. De teamom en tapasbar op de historische binnenplaats zijn van vrijdag tot maandag open. Een gegisid bezoek aan de woning is mogelijk na afspraak.

www.huisbeaucarne.be